

Residus industrials, com i on

Abocadors i fantasmes

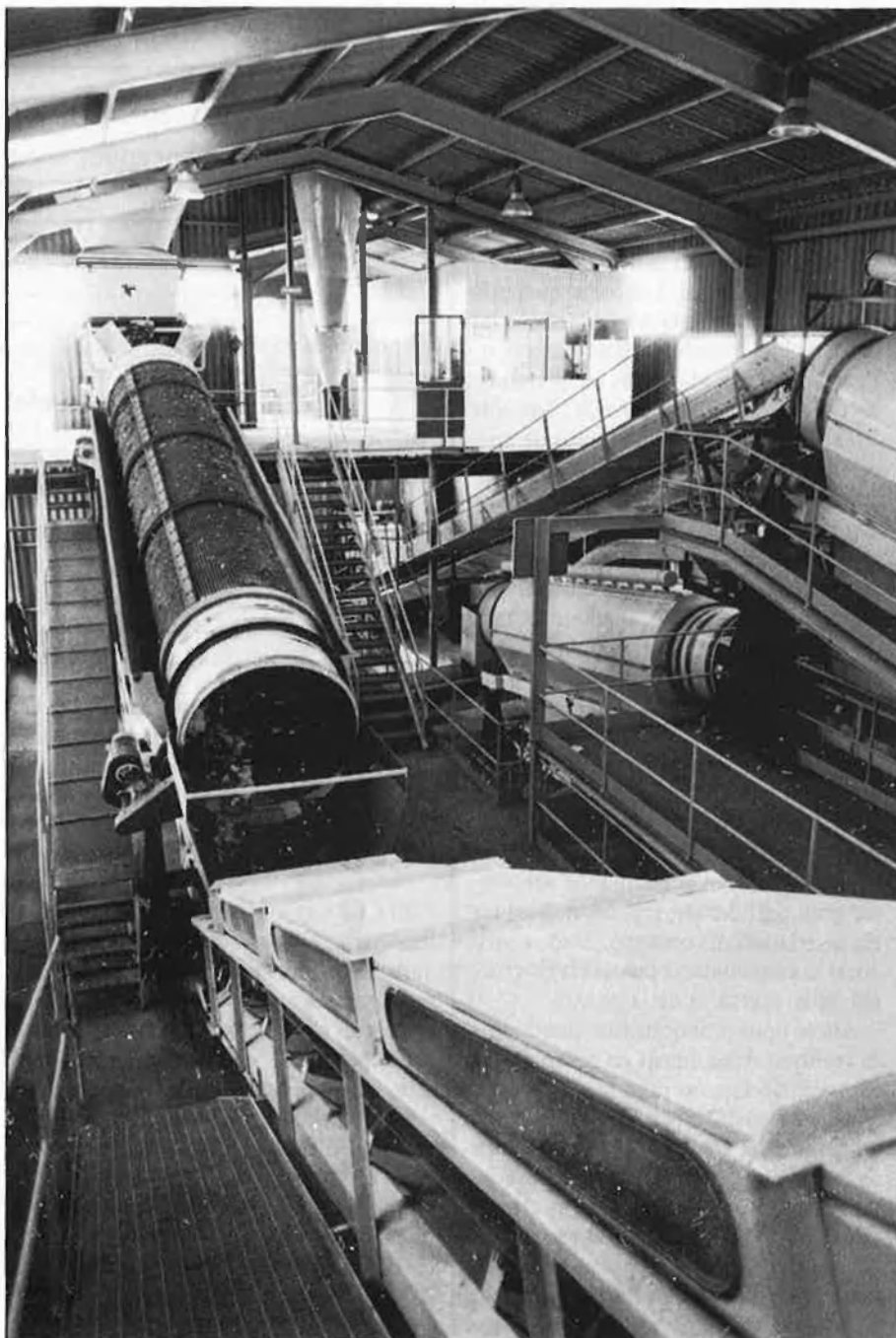
Els residus industrials són un dels problemes de més difícil solució a les societats contemporànies. Problema que no sembla ser-ho al País Valencià i les Balears, on els residus resulten ser, pel que sembla, inexistents.

Al Principat hi ha actualment cinc abocadors industrials dels anomenats *controlats* i autoritzats per la Junta de Residus. El de Castellolí on s'aboquen cromites esgotades, el de Flix, el de Sant Julià Ramis, i els dos més grans, que són el de Cerdanyola i el de Vacarisses, amb una capacitat total de 150.000 i 500.000 tones/any respectivament. Hi ha també una planta de tractament físico-químic de residus líquids a Constantí i una incineradora a Sant Celoni.

En el procés de fabricació de molts productes s'utilitzen, quasibé sempre, substàncies químiques que després s'aboquen sense cap tipus de control a les clavegueres, al riu o, en el millor dels casos, en bidons que posteriorment s'abandonen en qualsevol descampat. Aquests elements químics tenen un gran potencial contaminador i representen un seriós problema tant per a la salut humana com per a l'equilibri del medi ambient.

Els residus industrials s'agrupen en tres grups segons la toxicitat. En primer lloc, hi ha els assimilables als urbans, procedents de sectors industrials com el de la fusta, l'alimentació, el tèxtil, etc. Un altre gran grup és el dels residus inerts, de baixa perillositat contaminant, com ferraïlla, abrasius, argiles inerts, etc. El tercer, i molt més contaminat que els altres dos, és el dels residus *especials*. Sota aquest eufemisme s'amaguen productes altament tòxics i perillosos, que no sempre reben el tractament adequat per a l'eliminació. Procedeixen principalment de les indústries químiques, de papereres, del tractament de metalls, de la siderúrgica, etc.

Així, és difícil trobar algun tipus d'indústria que no utilitzi elements químics en la fabricació dels seus productes, ja sigui en alguna de les fases d'elaboració, tractament, etc. Es pot dir que la indústria produeix per cada tona de producte

Per cada tona de producte, cada indústria produeix 300 quilos de residus.

acabat més de 300 quilos de residus industrials derivats. Ara bé, algunes indústries generen proporcionalment més quantitats de residus, com és el cas de les químiques i papereres, les quals generen més del 50% dels residus *especials* que es produeixen.

ABOCADORS INCONTROLATS

Les indústries assentades a Catalunya produeixen a l'any vora 3.700.000 tones de residus industrials. D'aquestes, 1.680.000 tones, és a dir, quasibé la meitat, són qualificades residus *especials*. Al País Valencià i a les Illes, no hi ha dades al respecte.

La majoria d'aquests residus acaben en abocadors incontrolats o *clandestins*. A Catalunya, hi ha més de 380 abocadors. Al País Valencià i a les Illes no ni hi ha. Generalment, aquests abocadors se situen en la proximitat de les fàbriques i en la perifèria de les grans ciutats amb una alta densitat industrial. Les comarques més castigades per aquesta nova plaga són les que envolten Barcelona (Baix Llobregat, Penedès, Vallès, Maresme, etc.), i també les del Tarragonès i el Gironès. Tan sols 3.000 empreses declaren el tipus de residus que segreguen, i es calcula que el 40 per cent dels residus industrials s'eliminen il·legalment.

Així, els abocaments incontrolats són incomptables. A Vilatenim (Figueres), per exemple, es van trobar abandonats més de 2.700 bidons que contenien uns 500.000 litres d'oli industrial procedents de la refinaria alemanya Veba. A Bellvei, el mes d'abril de l'any passat, també van trobar-se abandonats en un descampat uns 2.000 bidons plens d'àcid clorhídric i clorur fèrric, procedents de la planta siderúrgica de Sagunt, que va ser desmantellada fa uns anys. Els bidons van vessar gran part del seu contingut, a causa del deteriorament i oxidació. Això va provocar la contaminació del sòl i la destrucció de la vegetació de la zona.

Altres tipus d'abocaments clandestins es realitzen directament en els rius o en les seves riberes, on produeixen la mort de milers i milers de peixos. Un estudi que va realitzar el Departament de Química de la Facultat de Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona, a instàncies de la Generalitat, va detectar grans concentracions de metalls pesants (cadmi, mercuri i plom) als rius Besòs, Llobregat i Todra per culpa dels abocaments industrials. Segons el mateix estudi, les aigües

Abocadors «controlats» existents

Localitat/comarca	Tipus de residus
Castellolí (Anoia)	Cromites esgotades.
Sant Julià Ramis (Gironès)	Llots i carbonat càlcic.
Vacarisses (Vallès Occidental)	Inertitzats i assimilables urbans.
Cerdanyola (Vallès Occidental)	Inertitzats i inerts.
Flix (Ribera d'Ebre)	Residus químics.

Incineradores existents

Constantí (Alt Camp)	Residus líquids.
----------------------------	------------------

Plantes de tractament físico-químic existents

Sant Celoni (Vallès Or.)	Residus líquids.
--------------------------------	------------------

Abocadors «controlats» previstos

Localitat	Comarca
Castellbisbal	(Vallès Occidental).
Forés	(Conca de Barberà).
Rubió	(Anoia).
Sense ubicació definitiva	(Gironès).

Incineradores previstes

Pla de Santa Maria	(Alt Camp).
--------------------------	-------------

Plantes de tractament físico-químic

Martorell	(Baix Llobregat).
Sant Feliu de Buixalleu	(la Selva).

d'altres rius com el Fluvià, el Foix, el Francolí, el Muga i el Ter, també contenen concentracions de metalls pesants, però sense sobrepassar els límits tolerats.

TRACTAMENT I ELIMINACIÓ

El CEPA (Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius), associació ecologista que ha estudiat amb aprofundiment aquest tema, proposa una sèrie de mesures alternatives als abocadors, que consideren que són una solució «ineficaç i generadora d'un seguit de problemes sense fi».

La necessitat d'un pla efectiu de tractament i d'eliminació de residus industrials i «l'obligatorietat de considerar el cost d'eliminació o de tractament dels residus industrials com a integrants del procés de producció» serien algunes de les solucions urgents a aplicar a la indústria contaminant.

Aquestes mesures industrials estarien

acompanyades d'altres de legals, per regular, no tan sols els abocadors, sinó també els sistemes de tractament i reciclatge. Una altra mesura que proposa el CEPA és la prohibició específica de les importacions al tercer món. Aquesta és l'alternativa *barata* que molts estats europeus apliquen als residus industrials, exportant, sobretot a països africans, les deixalles perilloses i/o tòxiques.

La majoria de les legislacions europees sobre el tema —inclosa l'espanyola— aborden el problema amb arguments que es podrien resumir amb la frase «qui contamina paga». En canvi, els ecologistes, veient la rapidesa com s'està degradant i contaminant el medi ambient i la impossibilitat d'aquest per recuperar-se al mateix ritme, qüestionen la filosofia de la legislació actual, i proposen un canvi en el plantejament, és a dir, «pagar per no contaminar».

Francesc Josep Deó